

1870. évi XXXIV. törvénycikk

az államkincstár tulajdonát képező Ferencz-csatorna használatának és üzletének átruházásáról, s ezen csatornának kiegészítéséről¹

1. § Az államkincstár tulajdonát képező Ferencz-csatorna használatának és üzletének átruházása, annak kiegészítése és meghosszabbítása, valamint a sztapár-ujvidéki hajózási és öntözési csatorna építése tárgyában előterjesztett engedélyokmány a jelen törvény által teljes érvényűnek nyilvánítottatik, és becikkelyezése elrendeltetik.

2. § E törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedési és a pénzügyi ministerek bizatnak meg.

Engedély-okmány a magyar államkincstár tulajdonát képező Ferencz-csatorna üzletének átruházásáról, ezen csatornának rendszeresebb átalakításáról és meghosszabbításáról, a baja-bezdáni táp- és hajózási, végre a kis-sztapár-ujvidéki öntöző csatorna építéséről

1. § *A Ferencz-csatorna és tartozékainak átadása, és az engedélyezett uj csatornák.*

A magyar államkincstár tulajdonát képező Ferencz-csatorna, minden bárminemű tartozékaival, ugymint: épületekkel, szerelvényekkel, butorzattal, használati anyagokkal, tartaléktárgyakkal, ugyszintén a csatornával 1869. évig együtt kezelt 388 (háromszáznyolczvannyolcz) hold szántóföld és 58 (ötvennyolcz) hold réttel, az összes üzletszerekkel s a csatorna egyéb szeralapjával (fundus instructus), s mindazon jogok és terhek mellett, melyekkel azt az államkincstár birta, az államkincstár tulajdonjogának világos fentartása mellett Türr István, olaszországi kir. altábornagy urnak üzlet és használat végett átadatik, oly feltétel mellett, hogy engedélyes köteles legyen:

- a) mindenekelőtt az átveendő Ferencz-csatornát általában kijavítani;
- b) Bajától Bezdánig egy táp- és hajózási csatornát ásatni;
- c) a Dunának ugynevezett „Sugovicza” ágát hajózhatóvá tenni, és részben kikötővé átalakítani;
- d) a Ferencz-csatornát a borjasi átmetszésig meghosszabbítani; végül:
- e) Kis-Sztapárnál a Ferencz-csatorna első tartányából kiindulva, Bresztovác, Keresztúr-Pusztá-Pettau, Torzsa, Despot-Szt-Iván, Kulpin, Petrovác és Piros helységek vidékein át Ujvidéken alól a Dunába egy uj hajózási és öntözési csatornát építtetni.

2. § *Az engedélyes által követendő szabályzatok.*

Az engedélyes az engedélyezett csatorna építésénél és üzleténél köteles magát jelen engedélyi okirat tartalmához, továbbá a jelenleg fennálló hajózási és folyamrendőri szabályokhoz mindaddig alkalmazni, míg ezen ideiglenes szabályok helyett a hozandó újabb törvények és a kormány által kibocsátandó rendelvények életbe nem lépnek, melyekhez, valamint az azok behozataláig a fennálló szabályokon a magyar kormány által teendő minden változtatásokhoz is alkalmazkodni és azoknak magát feltétlenül alávetni tartozik.

3. § *Az általános és részletes tervek átvizsgálása és helybenhagyása.*

¹ Szentelítve: 1870. VII. 9. Kihirdetve: a képviselőházban 1870. VII. 12., a főrendek házában 1870. VII. 26.

A csatornák helyreállítása az engedélyes által készítendő s a közmunka- és közlekedési ministeriumnak átvizsgálás és jóváhagyás végett felterjesztendő általános és részletes tervezetek alapján fog eszközöltetni.

Ezeket felül az építkezésnél különösen a kormány kívánalmai, nemkülönben a fennálló általános építkezési és rendőri szabályok szerint kell eljárni.

A kormány fentartja magának, hogy az építési terveken változtatásokat tehessen, a mennyiben ilyenek a műszaki vizsgálat vagy a közigazgatási vonaljárás eredménye, vagy az építés tartama alatt teljesített egyes vizsgálatok nyomán az üzlet, valamint a közforgalom érdekében szükségessé válnak találni.

Az építés végrehajtásánál a megállapított tervezetektől a kormány engedélye nélkül sem gazdálkodási, sem üzleti szempontból eltérni nem szabad.

4. § A teljesítendő munkálatok részletezése.

A munkálatok kivitelénél következő rendszabályok lesznek szem előtt tartandók:

a) A teljesítendő munkák.

Az engedélyes által az előleges tervek és költségvetések szerint végrehajtandó munkák a következők:

1. a Ferencz-csatorna I. és II. tartányában levő iszapot kiszedetni, a létező töltéseket megerősíteni s szükséghez képest kellően magasbitni, vagy a hol hiányzanak: ujakat építeni, és egyáltalában a csatornát helyreigazítani;

2. Bajától Bezdánig egy táp- és hajózási csatornát ásni;

3. a Sugoviczát mélyesítés által hajózhatóvá tenni, és részben kikötővé alakítani;

4. a Ferencz-csatornát annak idejében a borjasi átvágásig meghosszabbítani; végre

5. Kis-Sztapárnál az első tartányból kiindulva, Ujvidéken alul a Dunába egy új öntözőcsatornát ásni, mely - habár mindenképp előtérítendő - az öntözési célokra van rendeltetve - akképp készítendő, hogy azon legalább 3000 mázsával terhelt hajók mindenkor akadály nélkül közlekedhessenek.

b) Az építmények szerkezete és anyaga.

Miután a szükségrendő építmények tervei végrehajtásuk előtt a közmunka- és közlekedési ministeriumhoz helybenhagyás végett felterjesztendő, az engedélyes által követendő elv gyanánt megállapítatik, hogy mindazon építmények, melyekhez későbbben hozzáférni csak bajosan vagy éppen nem lehet (zsilipek, syphonok, ereszek), szilárd anyagból, a többi építmények pedig (hidak, raktárak stb.) a célnak megfelelőleg fából lesznek felállítandók.

c) A tápcsatorna méretei.

A tápcsatorna részint átvágásokból, részint a baracscai Dunaágnak arra alkalmas szakaszaiból áll; az átvágások feneke egyelőre 6 öl szélességben állapítatik meg, mely a körülményekhez képest növelhető.

Vizmélysége ellenben a Duna legkisebb vizsine alatt 6 láb úgy, hogy rajta a legnagyobb hajók közlekedhessenek.

Vizét a tápcsatorna a Sugoviczából veendi, mely viznek korlátozása tekintetéből a tápcsatorna felső torkolatánál egy nyolcz nyílással ellátott vízeresz állítatik fel.

A zárkapukkal ellátandó valamennyi nyílások egyenként öt láb szélesek.

A hajózás érdekében ezen tápcsatorna szintén egy megfelelő szekrényzilippel fog elláttatni.

A tápcsatorna mentében levő laposabb helyeken kellő magasságu és legalább 1 1/2 ölnyi korona szélességű töltés fog építtetni, nehogy a csatorna vize a mellette levő földeket eláraszthassa.

A baracscai Dunaágnak azon szakaszai, melyek a tápcsatorna céljára igénybe nem vétetnek, szintén elzártnak. Ezen elzárt Duna-medrek, esetleg a tápcsatornából külön vízereszek segítségével haltenyésztésre alkalmas vizet nyerhetnek.

Ezen külön vízereszek kulcsa azonban az engedélyesnél őriztetik, ki az illető tulajdonosokkal megállapítandó mérsékelt árért a kialakított vízmennyiséget, a mennyiben ez által a hajózás hátrányt nem szenved, az elzárt medrekbe bocsátandja.

A tápcsatorna alsó torkolatánál szintén egy, vízereszekkel ellátott szekrényzilip fog építtetni azon különbséggel, hogy ennél a vízeresz-nyílások száma négyre szállítatik le. A tápcsatorna hossza 5 1/2 mértföld.

d) A Sugovicza kotratása.

A Sugovicza azon része, mely csatornául használtatik, kellően fog mélyítettetni; és pedig Baja alatt a leendő kikötőben 16 ölnyi, a többi részben pedig 6 ölnyi fenékszélességben.

A partok szabályozása és feltöltése, a rakhelyek beosztása, a part- és kikötőbér meghatározása iránt engedélyes Baja város közönségével szabadon és önállóan fog egyezkedni.

Hogy a tápcsatorna vize biztosítva legyen, a Sugovicza mintegy 100 ölnyre a tápcsatorna felső torkolatától egy, a szükséges mértékkel ellátott zárgáttal elzárandó.

A mélyítendő Sugovicza hossza 2000 öl.

e) A Ferencz-csatorna kotratása.

Az engedélyes köteles leend a Ferenczcsatornában a hajózásra szükséges 6 lábnyi mélységű vízminimumot minden körülmények között fentartani, s e czélból az I. és II. tartányban lévő iszapot kotrás által eltávolítani.

f) A Ferencz-csatorna meghosszabbítása és esetleges szélesbitése.

A midőn a 96. sz. tiszai átvágás hajózható állapotba jövend, engedélyes köteles a Ferencz-csatornát 8 ölnyi fenékszélességben meghosszabbítani, zsilippel ellátni és a kanyart kikötővé átalakítani.

Azon esetre, hogy ha az öntözendő földterületek szaporodása az I. tartány szélesbitését nélkülözhetlenné tenné, engedélyes feljogosittatik a Ferencz-csatorna I. tartányát a szükséghez képest megszélesbiteni.

g) A sztapár-ujvidéki öntöző-csatorna.

A Kis-Sztapártól Ujvidékig áramló hajózási és öntözési csatorna Bresztovác, Keresztur, Pusztá-Pettau, Torzsa, Despot-Szt-Iván, Kulpin, Petrovác és Piros helységek vidékén fog vezetettetni.

A bemutatott előleges terv szerint ezen csatorna hossza mintegy 10 mértföld.

Az öntözés berendezése és az öntöző viz kiszolgáltatása iránt engedélyes az illető földbirtokosokkal önállóan egyezkedik, a földmivelés-, ipar-, kereskedelmi és a közmunka- és közlekedési ministeriumok által megállapítandó viz-árszabályzat határain belül.

Az öntözésre vonatkozó részletes tervek az illető ministeriumoknak fognak bemutatattatni.

h) A zsilipek méretei.

A tápcsatornán építendő zsilipek hossza kaputól kapuig 40 öl, belső szélessége 5 öl. A sztapár-ujvidéki csatornán építendő zsilipek hossza kaputól kapuig legalább 24 öl, belső szélesség pedig 4 1/2 öl. Minden zsilipnél egy vízmércze állítandó fel.

i) Rakodó helyek.

A rakodó helyeken a csatorna annyira szélesbitendő és mélyítendő, hogy a rakodó hajók a közlekedésben akadályozva ne legyenek.

5. § Biztosíték.

Az engedélyes kötelezi magát 30 nap alatt azon naptól számítva, melyen az engedélyezési törvény hatályba lépett, magyar állampapírokban vagy a m. földhitelintézet zálogleveleiben tőzsdeárfolyam szerint számítva, vagy pedig készpénzben, 400,000 (négy százezer) forint osztr. ért. biztosítékot Budán, a m. kir. központi állampénztárnál letenni. Azon esetre, ha ezen biztosítékot az engedélyes le nem tenné, az engedélyokmány megszűntnek tekintendő.

Köteles továbbá az engedélyes ugyancsak az engedélyezési törvénynek hatályba lépte napjától számítandó hat hónap alatt kimutatni, hogy az általa beruházandó 8.036,000 frt vállalati alaptőke 30 százalékának befizetése biztosítva van. Méltányos okokból ezen hat havi időszak a kormány által újabb három hónapra meghosszabbítható.

Azon esetben, ha e kimutatás meg nem történék vagy a határidő meghosszabbításának kérése elmulasztatnék, végül ha a meghosszabbított határidő leteltével ezen kötelezettségnek elég nem tétetnék, az engedély önként elenyészik és a biztosíték a kincstár tulajdonává lesz.

A letett biztosíték az engedélyesnek azon arányban fog visszaszolgáltatni, mennyiben az érintett 8.036,000 frtnyi összeg tetteleg beruháztatott.

6. § Határidők a munkák teljesítésére.

Az engedélyes kötelezi magát, a munkákat ezen engedélyezési okmány hatályba léptétől számítandó egy év alatt megkezdeni, és az engedélyezett új munkálatokat a Ferencz-csatorna s hozzátartozóinak átvétele napjától számítandó négy egymásután következő év alatt befejezni.

Kivételt képeznek háboru, járvány, vagy rendkívüli áradás.

Ha a közigazgatási vonaljárás alkalmával, a bemutatott részletes tervekben előtüntetett vonal-iránynak változtatása szükségesnek találtatnék, engedélyes köteles ezen változtatásokat a vonaljárasi bizottság határozatától számítandó 4 hét alatt foganatba venni, és 4 hónap alatt a kormánynak helybenhagyás végett felterjeszteni.

Az engedély elenyészik, ha a vállalati munkák megkezdésére és befejezésére kitűzött határidők meg nem tartatnak.

7. § A kisajátítási jog.

A kisajátítási jog az 1868:LV. tc. értelmében az engedélyezett csatornák kiépítésére, valamint az azoknak üzletéhez és fentartásához megkívántató földterületekre, engedélyesnek megadatik.

A kincstár a saját birtokán létező és az engedélyezett csatornák vonalába eső földeket, az engedély-idő tartamára ingyen engedi át; ha azonban ezen átengedett földek magánosoknak bérbeadva lennének, a bérlőknek engedélyes által méltányos kárpótlás nyujtandó.

8. § Hidak, utak, átjárók kiépítése.

A Ferencz-csatornán eddig létező hidak és átjárókra nézve engedélyes azon kötelezettséget vállalja magára, melyeket a kincstár eddig teljesített.

Az újból építendő csatornák által félbeszakított közlekedés helyreállítására engedélyes vagy jogutódjai saját költségükön a közigazgatási vonaljárás alkalmával megállapítandó helyeken és számban állandó vagy mozgó-, minden esetre karfákkal ellátott hidakat építend, és pedig álladalmi vagy

országos utakon	4 ölnyi
községi utakon	3 ölnyi
dülő utakon	2 ölnyi szélességben.

Az állandó hidak belső vízszinfeletti magassága 16 lábba határozatik meg.

A hidfőknél vízmérczék állítandók fel, hogy azokon a vízállást mindenkor észlelni lehessen.

A hidakra vezető lejtőkön (feljárók) az esés kivétel nélkül 3 hüvelyknél nagyobb nem lehet.

Az álladalmi utakon építendő hidak tervei a m. k. közmunka- és közlekedési ministeriumhoz, a többi utaknál az illetékes törvényhatósághoz helybenhagyás végett bemutatandók.

Ha a közigazgatási bejárás alkalmával megállapított mennyiségű hidakon és átjárókon felül, a növekedett ipar és forgalom igényei következtében egy új utnak építése s ennél fogva egy új áthidalás szükségeltetnék, ennek építési és fentartási költségeit nem az engedélyes, hanem az illető utépítészeti alap vagy vállalat viselendi.

Az ilyen áthidalást engedélyes meg nem akadályoztathatja.

A csatorna miatt áthelyezendő utak legfeljebb 1-24-hezi eséssel építendő; minden ilyen ut ugyanazon állapotba helyezendő, melyben a csatorna építése előtt találtatott.

Allamutaknál az áthelyezést a közmunka- és közlekedési minister, minden egyéb utaknál az illetékes törvényhatóság engedélyezi.

Az áthelyezett államutaknak fentartása a közmunka- és közlekedési ministeriumot, az országos utaké pedig az illető törvényhatóságot, a községi és dülőutaknak fentartása az illető községeket illeti.

Az engedélyes köteles arról gondoskodni, hogy a csatornai munkálatok által a közlekedés félbe ne szakittassék.

9. § Vizlefolyások, marha- és birkausztatás, kender-áztatás.

A csatorna vonala által átmetszett mindennemű vízfolyásokat vagy a csatornába kell beereszteni, vagy pedig syphonok segítségével régi irányukban, és a szomszédos földterületekre nézve ártalmatlanul tovább vezetni.

Az ennek elmulasztása által okozott károkat engedélyes az illetőknek megtéríteni tartozik.

Marha- és birkauszatására engedélyes az illető községekkel egyetértőleg egy vagy több közigazgatási bejárás alkalmával megállapítandó pontot kijelölni tartozik, melyeken kívül az usztatás és itatás tilos.

Tilos továbbá a csatornában kendert áztatni, vagy a vizet bármiképen egészségtelessé tenni.

Az engedélyes feljogosított az öntözés és hajózás veszélyeztetése nélkül a csatorna vizerejét az e czélból külön-külön kieszközölendő közmunka- és közlekedési ministeri engedély alapján malom- vagy egyéb iparüzletre felhasználni.

10. § A posta szállítása.

Az engedélyes köteles a postát és postakezelőket az általa használt járműveken ingyen szállítani.

11. § Távirdák.

Az engedélyes feljogosított saját használatára a csatorna mentében távirdát felállítani; a kormánynak azonban szabadságában áll azt díjmentesen használni, vagy a vállalat távirda-oszlopaira külön sodronyt illeszteni.

12. § Vizi-vám, személyek és áruk utáni viteldíjak.

A teljesített munkálatok és készpénzbeli kiadások kárpótlásául engedélyes - azon határozott feltétel mellett, hogy elvállalt kötelezettségeinek minden tekintetben pontosan megfelel - az engedély-idő tartama alatt a Ferencz-csatornánál jelenleg érvényben álló, az államkincstár által megállapított, s a ./ alatti mellékletben foglalt dijszabályzatban felsorolt hajózási és személy- és árucikk-viteldíjt szedni feljogosított.

Ezen dijszabályzat azonban a kincstár szállítmányaira nézve a csatorna átadása és átvétele után azonnal tíz száztólival (10%) leszállított.

Az államkincstár tulajdonát képező vizi járművek, valamint azon vizi közlekedési eszközök után, melyeket az állami vagy rendőri felügyelettel megbízott közegek kizárólagosan használnak, a hajózási vám nem fizetetik.

Az idézett ./ alatti vám-dijszabályzat az engedélyes által szedendő vizivám és viteldíj maximuma gyanánt állapítottván meg, engedélyes feljogosított az abban foglalt viteldíjakat vagy általában, vagy egyes cikkekre leszállítani.

Az ekképen leszállított dijszabás azonban csak három havi alkalmazás után emelhető ismét fel.

Ha egy szállító vagy rakomány-vállalkozó bizonyos feltételek alatt fuvarbér-leszállításban vagy más kedvezményben részesítettik, úgy ezekben részesíteni kell minden szállítót és vállalkozót, ki ugyanazon feltételeket elfogadja, olyképen, hogy személyes előnynek semmi esetre hely ne adassék.

Mindezen kedvezmények szinleges díjmegtérítés (refactio) alakjában sem járhatnak.

Miután végül azon díjelengedések, melyek a mellékelt s jelenleg érvényben álló dijszabályzatban I., II., III., IV. és V. osztályu folyam-hajókra nézve megállapítottak, azon oknál fogva történtek, hogy a csatorna beiszapolása folytán többszöri átrakódásra kényszerült szállítónak némi kárpótlás nyujtassék, ezen díj-elengedések, mihelyest az engedélyezett csatorna tökéletesen kiépítve leend, véglegesen megszűnnek, és engedélyes a teljes díj beszedésére feljogosított.

13. § Az árszabályzat leszállítása rendkívüli drágaság esetére.

Az élelmi-szereknek a belföldön beállott rendkívüli drágasága esetére joga van a kormánynak azoknak viteldíját a drágaság tartamára, a maximal-dijszabás feléig leszállítani.

A katonaszállítás leszállított dijszabás szerint eszközölendő, és pedig úgy, a mint ezt a m. kir. közmunka- és közlekedési minister, valamint a közös hadügyminister együtt megállapítandják.

A katonaszállításra vonatkozó határozmányok magától érthetőleg ép ugy érvényesek a honvédségre is.

14. § *Allamtisztviselők ingyenszállítása.*

Az államtisztviselők, hivatalnokok és szolgák, kik a csatornák igazgatása és üzlete felett őrködő hatóságok megbízásából, vagy az állam érdekeinek ezen engedélyből folyó megóvása végett vagy jövedéki czélokból a csatornát, illetőleg a csatornavállalat járműveit használják és a hatóság megbízását igazolják, uti málháikkal együtt ingyen szállítandók.

15. § *Alaptőke. Részvénytársaság.*

Az engedélyes köteles az engedély elvesztésének terhe alatt az 5-ik §-ban kitűzött hat hónap alatt részvénytársaságot alakítani.

Ezen részvénytársaság köteles leendő a Ferencz-csatorna átadása által megszűnő kincstári jövedelem kárpótlása fejében 200,000 frtot, névértékben átveendő részvényekben a kincstárnak átszolgáltatni.

Ezen részvények a kibocsátandó többi részvénytársasággal egyenjogúak.

Az engedélyesnek minden jogai és kötelezettségei a részvénytársaságra átszállanak. A részvénytársaság, alapszabályait tervezi, melyeknek helybenhagyását és esetleg kiegészítését vagy változtatását a kormány magának fentartja.

Mielőtt a részvénytársaság megalakulna, engedélyes köteles az alaptőke névszerinti értékösszegének megállapításáért a pénzügyministerhez folyamodni, ki ezt a bemutatott tervhez képest alapul véván, az összes munkákra nézve az előleges tervek- és költségvetésekben kimutatott 10.045,000 frt költségeket, a pénz-beszerzési kiadásokat, ugyszintén az építési idő alatti kamatokat, és a kincstárnak járó 200,000 frtnyi részvényösszeget külön megállapítandja.

Az alaptőke előmutatóra szóló elsőbbségi kölcsönkötvényekből és részvényekből állhat; mindezen két értékpapírra teljes befizetésnek kell történni.

Az elsőbbségi kölcsön-kötvények legfeljebb az engedélyes által beruházandó 8.036,000 frtnyi alaptőke három ötöde erejéig bocsáthatók ki.

Az alaptőke törlesztése a pénzügyminister által helybenhagyandó törlesztési terv szerint az engedélyidő tartama alatt olyképen történik, hogy az elsőbbségi kötvények a részvények előtt váltatnak be.

16. § *Allami segély.*

Az előbbeni szakaszban kitett 10.045,000 o. é. frtnyi tényleges költségeknek egy ötöd részét, azaz: 2.009,000 (két millió kilenczezer) forintot az államkincstár ezen közhasznú vállalat előmozdítása végett az alakulandó részvénytársaságnak államsegélyképen rendelkezésére bocsátja oly módon, hogy ezen összeg erejéig a társaságtól részvényeket névszerinti értékben átveszen.

Ezen részvények után, az államkincstár kamatok- és osztalékokban csak azon időtől kezdve részesül, melyben a többi részvényekre már ötszázévi évi jövedelem esik.

Az üzleti jövedelemből ugyanazért az összes rendes kezelési költségek levonása után mindenekelőtt az elsőbbségi kötvényekre eső hat százévi kamatok és a törlesztési részletek leszámítandók; ezután pedig a mutakozó jövedelmi többletből a magán-aláírás útján elhelyezett részvények öt százévi kamatoztatandók, és a maradványból a tényleges költségek egy ötöde gyanánt adott államsegély fejében az államkincstárnak átadott részvények szintén 5 % kamatban részesítetnek.

Azon jövedelmi többlet, mely ezen kamatfedezések után még fenmarad, először a vállalat által beszerzett tőkének korábbi üzleti évekből netalán fenlévő kamat-követeléseinek, ezután pedig az államkincstár tulajdonát képező részvények után hátralévő hasonló követelések kiegyenlítésére fordítandó.

A tiszta jövedelem többletét felülosztalékokra fordítani csak akkor lehet, ha az imént felsorolt követelések nem léteznek.

Az államkincstárnak oly kamatkövetelései, melyek a szerződés leteltéig még vissza nem térítették, a vállalat fenlévő vagyonából egyenlítendő ki.

Az államsegély a részvénytársaság megalakulása után és időszakonként a vállalat által tényleg befektetett tőkével aránylagos vagy 1/5 részletekben fog kiszolgáltatni.

17. § *Az államkincstárnak jogai, és az állami felügyeletnek mily módoni gyakorlása.*

Az államsegély fejében, valamint a Ferencz-csatorna jövedelmi értékének kárpótlása czimén átvett részvények alapján az államkincstár a többi részvényesekkel hasonló jogokkal bir.

Ennélfogva az államkincstár az alakítandó részvénytársaság igazgató tanácsában egy ötödnyi (1/5) arányban a kormány részéről kinevezendő tagok által képviselve leendő és a közgyűléseken a részvény birtokához aránylagos szavazati jogot gyakorlandja.

A részvénytársaságnál, és addig is, míg ezen társaság megalakul vagy az igazgató-tanács megválasztatik, a pénzügyminister a segélyt nyújtó államkincstár érdekeinek megóvása céljából egy kirendelendő biztos által felügyeletet fog gyakorolni, mely közeg feljogosítva leendő, az engedélyes és később az igazgató-tanács és a társaság minden tanácskozmányaiban és gyűléseiben részt venni és a hozandó határozatokat, ha azokat az államkincstár, vagy a többi részvényesek érdekeit sértőknek találná, felfüggeszteni, s elhatározás végett azonnal a pénzügyministernek feljelenteni.

A kormánynak az általános törvények határozatai, s különösen a jelen engedélyokmány értelmében fentartott főfelügyeleti joga gyakorlatával, úgy az építkezési idő, valamint az engedélyezett vonal részben vagy egészben leendő megnyitása után az államra nehezedő költségek és kiadások megtérítése fejében az engedélyes, illetőleg az általa alakítandó részvénytársaság az államkincstár javára bizonyos évi átalányt fizetnek.

Ezen évi átalány mennyiségét a kormány határozza meg. Az üzlet megnyitása után fizetendő évi átalány-összegek a megnyitott vonal- vagy vonalrészre nézve az üzleti számadásba felvehetők, egyébként az építési tőkét terhelik.

18. § *A csatorna fentartásának költségei az építés tartama alatt.*

Az engedélyes által létesítendő új csatornák fentartási költségei az építés ideje alatt az építési alpból fedezendőek és az összes építkezések a kormány által felülvizsgálatnak.

E felülvizsgálat azonnal foganatosíttatik, mihelyest az engedélyes kérelmezi.

19. § *Adó-, bélyeg- és illetékmentesség.*

A részvénytársaság által a jelen engedély-okmányban meghatározott munkák befejezésére kiszabott határidő lejártától számítandó husz (20) év leforgása alatt a vállalatnál jövedelmi és más, későbbben e helyett netalán behozandó adó fizettetni nem fog.

Nemkülönben az első kibocsátású részvények és elsőbbségi kötvények s ezeknek szelvényei, ugyszintén az ideiglenes jegyek bélyeg- és illetékmentesek.

Ugyanezen mentesség adatik a vállalatnak a kisajátítások átíratási díjaira, valamint a tőkeszerzés építkezés és az üzlet első berendezése céljából kiállítandó minden szerződés-, beadvány- vagy bármely más okiratra nézve, a mennyiben ezen okiratok az engedélyes, a részvénytársaság és az államkincstár, és nem harmadik személyek iránti viszonyokra vonatkoznak.

20. § *A Ferencz-csatorna személyzetének átvétele.*

Az engedélyes köteles a jelenlegi csatornakezelő- és felügyelő-személyzetből a harmincz (30) évnél rövidebb időig államkincstári alkalmazásban lévő tisztviselőket és szolgákat fenlévő nyugdíj-igényeikkel és egyéb jogositványaikkal átvenni.

21. § *A szerződések átvétele és megkezdett munkák folytatása.*

A csatornára nézve érvényben levő mindennemű szerződéseket engedélyes az átadásnak megtörténtével teljesítés és illetőleg teljesítettés végett átvállalni köteles, miről a szerződő felek a törvény hatályba léptével a pénzügyminister által értesítettnek fognak.

Ellenben a kincstár a már illetékes helybenhagyással tényleg megindított és a csatorna átadása s átvétele idején még be nem végzett munkák folytatásához vagy befejezéséhez a kötött szerződésekhez képest szükséges fedezetet, a mennyiben erről az évi költségvetésben gondoskodva van, engedélyesnek a szerződések végrehajtása céljából rendelkezésére átbocsátja azon mérvben, a mint a munkák előhaladása kívánja.

22. § A kincstárnak visszaváltási joga és módok.

A kormány fentartja magának a jogot, hogy a tökéletesbitett hosszabbitott, részben pedig újból épített csatornát a munkák bevégzésére kitűzött határidőtől számítandó harmincz (30) év lefolyása után, minden időben beválthassa.

A visszaváltás alapjául a közvetlenül megelőző öt évi tiszta jövedelem átlaga fog szolgálni, mely átlagos összeg az engedélyidő tartamáig a részvényeseknek mint évi járadék fizetendő, a kincstár egyébként feljogosítva lévén a visszaváltást a megfelelő tőkeösszeg befizetésével is eszközölni, mely tőkeösszeg azonban a tökéletesbités, kiépítés s illetőleg újból építésre, ezen engedélyokmány határozataihoz képest fordított tényleges alaptőkénél kevesebb nem lehet.

23. § A visszaváltás következményei.

Az engedély megszűntével, valamint a csatorna beváltásának bekövetkeztével az állam az első esetben ingyen, az utóbbiban a 24. § értelmében meghatározott évi járadék fizetése mellett lép az engedélyezett és jókarban átadandó csatornák tehermentes birtokába és haszonélvezetébe; birtokába veszi különösen a csatornák területét s földjét, a föld- és műmunkálatokat, a fel- és alépitményeket minden hozzá tartozókkal egyetemben, mint forgalmi eszközökkel, fel- és lerakodó helyekkel, épületekkel az indulási és érkezési helyeken, őr- és felvigyázó-házakkal, minden felszerelvényekkel, butorzattal, ingó- és ingatlanságokkal egyetemben.

A Ferencz-csatornához tartozó üzletszerek, tartalékanyagok s egyéb tárgyak értéke nem lehet csekélyebb, mint volt akkor, a midőn ezen csatorna az engedélyes által átvétetett.

A visszaváltás, vagy az engedély-idő lejártával az államkincstárra visszaháramlott csatornát, az átvétel napja után bárhonnan eredő világos vagy nem világos társulati tartozások többé nem érinthetik, ugy másrészt az ugyanakkor künlevő activ követelések a részvénytársaság tulajdonát képezendik, érintetlenül fentartatván az államkincstárnak azon igényei, melyek hátralévő kamatkövetelésekre nézve jelen engedélyokmány 17. §-ában említve vannak.

24. § A Ferencz-csatorna átadásának módok.

A biztosíték letétele után közvetlenül az engedélyokmány 1. §-ában meghatározott átadás és átvétel foganatba veendő lévén: az engedély hatályba lépte napjától számítandó hat hét multával egy kitűzendő napon a kincstári kezelés berekesztéseül a számadások bezárandók, a leltárak elkészítendő, az értékpapírok, készpénzkészlet, valamint adott előlegezések és az ezen napig terjedő kezelési időszakból származó egyéb követelések a kincstár javára felszámítandók, s azon állampénztárba szállítandók, mely a pénzügyminister által kitűzetni fog.

A csatornával együtt kezelt földeken kívül, melyek csak az illető szerződések lejártával adathatnak át s melyekről ugyanakkor pontos felvételek eszközölnödök, a leltárak elkészülte és a számadások bezárása után azonnal az átadás és átvétel foganatba veendő.

A leltárak és földek iránti felvételek bizottságilag készítendő, s az engedélyes által is aláírandók; a részletes leltárak egy sommás főleltárba foglalandók, melyek ugyanis a földfelvételekkel együtt egyenként és összesen ezen engedélyokmány kiegészítő része gyanánt tekintendő.

25. § Az engedély-idő tartama. Előjog párhuzamos csatornák építése ellen és folytatólagos építésekre nézve.

Jelen engedélynek tartama az engedély hatályba léptétől számítandó 75 évre állapittatik meg.

Ezen idő alatt engedélyes biztosittatik, hogy a Ferencz-csatornával párhuzamos csatornavonalak Bács-Bodrogszemégyében engedélyeztetni nem fognak.

26. § Ha megelőző intések daczára az engedélyokmányban vagy a törvényekben foglalt kötelezettségek megsértése vagy mulasztása az engedélyes részéről ismételve fordulna elő, a kormány fentartja a jogot, ellenük a törvényeknek megfelelő intézkedéseket megtenni, és a körülmények szerint az engedélyt még tartamának lefolyása előtt megszüntetnek nyilvánítani.

27. § Ezen engedély minden okmányszerű kiadványai csak egy forintra szabott bélyegdíj alá esnek.

TARTALOMJEGYZÉK

1870. évi XXXIV. törvénycikk	1
az államkincstár tulajdonát képező Ferencz-csatorna használatának és üzletének átruházásáról, s ezen csatornának kiegészítéséről	1
Engedély-okmány a magyar államkincstár tulajdonát képező Ferencz-csatorna üzletének átruházásáról, ezen csatornának rendszeresebb átalakításáról és meghosszabbításáról, a baja-bezdáni táp- és hajózási, végre a kis-sztapár-ujvidéki öntöző csatorna építéséről	1